

Örgün ve Açık Öğretim Sosyoloji Lisans Programları Bulunan Üniversitelerin Müfredatlarının Karşılaştırılması

Comparison of the Curriculum of Universities with Formal and Open Education Sociology Undergraduate Programs

Gamze Aslan^{1*}

¹Gazi Üniversitesi, Rektörlük, Kariyer Planlama Uygulama ve Araştırma Merkezi, Ankara, Türkiye

Özet: Ülkemizde sosyoloji lisans programları hem örgün hem de açık öğretim fakültelerinde okutulmaktadır. Araştırma kapsamında hem örgün hem de açık öğretim sosyoloji lisans programlarına sahip olan Anadolu Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesinin sosyoloji lisans programlarındaki ders içerikleri, zorunlu ders sayıları, AKTS dağılımları ve felsefe grubu derslerine (felsefe, psikoloji, mantık) yer verme durumları incelenmiştir. Doküman analizinin kullanıldığı araştırmada sosyoloji lisans programları arasındaki benzerlik ve farklılıklar ortaya konmuştur. Araştırma bulgularından hareketle üniversitelerin hem kendi bünyelerindeki örgün ve açık öğretim lisans programlarının değerlendirilmesinde hem de diğer üniversiteler ile karşılaştırmalarında en fazla farklılığın İstanbul Üniversitesinde olduğu görülmüştür. Sosyoloji lisans bölümlerinden mezun olan bireylerin formasyon eğitimi aldıkları takdirde öğretmen olarak görev yapabilmesi ve çeşitli kurumlarda sosyolog olarak çalışabilmesi göz önüne alındığında ders içeriklerindeki farklılıkların aynı bilgiye sahip mezun yetiştirilmesinde sorunlara yol açacağı düşünülmektedir. Ayrıca araştırma kapsamındaki üniversitelerin sosyoloji bölümlerinden mezun olan öğrencilerin formasyon alabilmeleri için gerekli olan ders ve kredilerin Anadolu Üniversitesinin örgün sosyoloji lisans bölümünde bulunmadığı tespit edilmiştir. Sayıları hızla artan sosyoloji mezunlarının istihdam sorunlarına da yol açtığı bilindiğinden konu ile ilgili farklı araştırmalar yapılarak gerekli önlemler de alınmalıdır.

Anahtar Kelimeler: sosyoloji, örgün öğretim, açık öğretim

Abstract: In our country, sociology undergraduate programs are taught in both formal and open education faculties. Within the scope of the research, the course contents of the sociology undergraduate programs of Anadolu University, Atatürk University and İstanbul University, which have both formal and open education sociology undergraduate programs, the number of compulsory courses, the distribution of ects and the inclusion of philosophy group courses (philosophy, psychology, logic) were examined. In the research using document analysis, the similarities and differences between sociology undergraduate programs were revealed. Based on the research findings, it has been observed that the biggest difference between universities in both the evaluation of their own formal and open education undergraduate programs and their comparison with other universities is in İstanbul University. Considering that individuals who graduate from sociology undergraduate departments can work as teachers and sociologists in various institutions if they receive formation training it is thought that the differences in course content will cause problems in raising graduates with the same knowledge. In addition, it has been determined that the courses and credits required for students graduating from the sociology departments of the universities within the scope of the research to receive training are not available in the formal sociology undergraduate department of Anadolu University. Since it is known that the rapidly increasing number of sociology graduates causes employment problems, necessary precautions should be taken by conducting different research on the subject.

Keywords: sociology, formal education, open education

1. Giriş

Ülkemizde üniversitelerin lisans programlarında yer alan sosyoloji eğitimi, örgün ve açık öğretim olmak üzere iki farklı şekilde gerçekleştirilmektedir. Sosyoloji öğretimi

mi toplumların zaman içerisindeki gelişimlerini, yaşam tarzlarını ortaya koymaktadır. Benzer şekilde geçmişten günümüze toplumda meydana gelen değişimlerin siyasi, sosyal, ekonomik vb. sosyal kurumlardaki boyutunun

* İletişim Yazarı / Corresponding author.
✉ gamzeaslan@gazi.edu.tr

Geliş Tarihi / Received Date: 12.02.2025
Revizyon Talebi Tarihi / Revision Request Date: 06.03.2025
Son Revizyonun Geliş Tarihi / Last Revised Version Received Date: 27.03.2025
Revizyon Sonrası Kabul Tarihi / Accepted After Revision Date: 21.04.2025

ortaya konması da sosyolojinin konuları arasında yer almaktadır.

Sosyoloji disiplininin üniversitelerde yer edinmesi 1914 yılında Ziya Gökalp'in İstanbul Darülfünunda içtimaiyat kürsüsünü kurmasıyla başlamıştır. Cumhuriyet kurulduktan sonra ise sosyoloji bağımsız bir akademik disiplin olarak ilk kez 1939'da Ankara Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesinde, 1941'de ise İstanbul Üniversitesinde yeniden kurulmuştur (Adaş, 2019, s. 215). İlerleyen dönemlerde üniversite sayısında ve sosyoloji bölümlerinde artış yaşanmıştır.

Ziya Gökalp Türk sosyolojisinin temellerini atarak Türk toplumuna ait çözümlemelerde bulunmuştur. Ayrıca Batı sosyolojisi yanında "Millî bir sosyoloji" kurmayı amaçlamıştır (Kaçmazoğlu, 2015, s. 37-38). Türkiye'de sosyoloji öğretimi ile ilgili materyal ve pratikleri inceleyen çalışmaların sayısı fazla değildir. Bu konu ile ilgili ilk çalışmayı gerçekleştiren kişi Hilmi Ziya Ülken'dir (Polat, 2022, s. 192). Sosyolojinin Türkiye'ye girişi, sosyolojik düşünce ve eserlerin meydana getirilmesi, toplumda yaşanan gelişmeler ile birebir ilişkilidir. Osmanlı'nın son dönemlerinde toplumsal bütünlüğün bozulduğu ve devletin nasıl kurtulacağı sorusu etrafında oluşan çözüm arayışları sosyolojiye bu anlamda bir işlev yüklemiştir. Ziya Gökalp'in "Türkleşmek İslamlaşmak Muasırlaşmak" adlı eseri söz konusu çalışmaların bir örneğidir. Dolayısıyla Cumhuriyet'in kuruluşuna kadar geçen sürede sosyolojinin toplumsal sorunları çözmede bir araç olarak kullanıldığını söylemek mümkündür. Türkiye'de ikinci sosyoloji bölümünü kurma girişimlerinin Ankara'da yoğunlaşmasında ise toplumsal ve siyasi faktörler etkili olmuştur. 1914-1980 arası dönemde açılan sosyoloji bölümleri bu kapsamda yer almaktadır. 1964 yılında açılan Hacettepe Üniversitesi Sosyoloji Bölümü de bu çerçevede değerlendirilebilir. 1980 ve sonrası dönemde sosyolojinin lisans düzeyinde artması ise ülkedeki üniversite sayıları ile üniversite sınavına başvuran ve yerleşen aday sayısının artmasından kaynaklanmıştır (Parin ve Demirci, 2014, s. 369-370).

Ülkemizin kuruluşundan 100. yılına gelinceye kadar ki geçen sürede sosyoloji bölümleri çeşitlenmiş, farklılaşmış ve göreceli olarak da zenginleşmiştir. 1923-1940 yılları arasında 1 kürsü, 1940-1960 yılları arasında 2 kürsü, 1960-1980'de 1 kürsü, 3 sosyoloji bölümü bulunmakta iken 1982'den sonra sosyoloji bölümlerinin sayısında da hızlı bir artış yaşanmıştır. Bu kapsamda 1990'lı yıllarda sosyoloji bölüm sayısı 12'ye yükselmiştir. 2000 yılından sonra sayıları daha da artış gösteren sosyoloji bölümünün Cumhuriyet'in 100. yılında çeşitli üniversitelerde toplam sayısı 85 olmuştur (Kaçmazoğlu, 2015, s. 39-40). Günümüzde ise toplam 128 üniversitede sos-

yoloji bölümü bulunmaktadır (Konuk Kandemir ve Işık, 2023, s. 742). Sayıları her geçen gün artan sosyoloji lisans programlarından mezun sayısı, açık öğretim lisans sosyoloji bölümlerinin açılmasıyla daha da artmıştır. Mezun sayısındaki hızlı artış mezunların istihdamının sağlanmasında da sorunlara yol açmıştır.

Günümüzde üniversitelerin örgün sosyoloji bölümlerine üniversite sınavları ile yerleşmeler sağlanmaktadır. Açık öğretim sosyoloji bölümlerinde öğrenci olabilmek için üniversite, ikinci üniversite, dikey geçiş, yatay geçiş, sağlık alanında lisans tamamlama ve yabancı öğrenci sınav sonuçlarından biri gereklidir.

Ülkemizde üniversitelerde sosyoloji öğrenimini tamamlayan öğrencilerin edindikleri sosyoloji bilgilerini kullanabilecekleri üç alan bulunmaktadır. Bu alanlar üniversitelerde akademisyenlik, ortaöğretim kurumlarında öğretmenlik ve çeşitli özel ve kamusal kuruluşlarda sosyolog görevinin yürütülmesi şeklindedir. Ancak üniversitelerde akademisyenlik ve ortaöğretim kurumlarında öğretmenlik yapılabilmesi sayısal bakımdan mezun fazlalığından dolayı gittikçe mümkün görülmemeye başlamıştır. Bu durumun meydana gelmesinde hem sosyoloji eğitiminin meslek değil formasyon kazandırmak amacıyla olması görüşü hem de sosyolojinin meslek olarak görülmesi fikri etkili olmuştur (Çelebi, 2023, s. 110). Birçok bölümde olduğu gibi sosyoloji bölüm sayılarındaki artış mezun işsiz sayısının artmasına neden olmuştur. Ayrıca açık öğretim sosyoloji lisans bölümünün ikinci üniversite kapsamında sınavsız bir şekilde okunması ve sıralama olarak çok başarı gerektirmemesi gibi faktörler de bu alanda yığılmaların yaşanmasına yol açmıştır. YÖK'ün son aldığı kararla bu yığılmaların önüne geçilebilmesi adına ikinci üniversite kapsamında sınavsız açık öğretim lisans bölümlerine kayıt yaptırmada 35 yaş şartı getirilmiştir. Bu bağlamda 35 yaş ve üzerinin doğrudan açık öğretim lisans programlarına kayıt yaptırabilmesi kararlaştırılmıştır.

Konuyla ilgili literatür taraması gerçekleştirildiğinde hem ortaöğretimde hem de üniversitelerde sosyoloji öğretimi ile ilgili farklı çalışmalar yapıldığı görülmüştür. Literatürde ortaöğretimde sosyoloji öğretimi ile ilgili yapılan çalışmalar Zabun (2013a)'un "Türkiye'de sosyoloji öğretimi üzerine ilk çözümleme: Hilmi Ziya Ülken"; Zabun (2013b)'un "Değerlerin sosyolojik öğretimi: Ortaöğretim sosyoloji ders kitaplarında yer alan değerlerin analizi"; Manav ve Zabun (2017)'un "Ortaöğretim sosyoloji öğretiminde Nasreddin Hoca fıkralarından yararlanma"; Zabun (2018)'un "Ortaöğretim sosyoloji dersi öğretim programlarında din kurumu-laiklik ve ders kitaplarına yansımaları"; Sain ve Zabun (2018)'un "Cumhuriyet dönemi lise sosyoloji ders kitaplarında

Türkçü yaklaşım: Mehmet İzzet: İctimaiyat”; Zabun ve Berber (2019)’in “İdeolojik sosyoloji öğretimi: Halk fırkası programı doğrultusunda yazılan ilk ders kitabı (Necmeddin Sadak); Sain, Zabun ve Berber (2019)’in “Cumhuriyet’in ilk yıllarında millet kavramının sosyolojik öğretimi: Mehmet İzzet-Necmeddin Sadak”; Sain ve Zabun (2023)’un “Family, women and religion in the teaching of ideological sociology: A content analysis of Necmeddin Sadak’s book “Toplumbilim” şeklindedir. Ayrıca Bilgin (1998)’in “Türkiye’de sosyoloji eğitimi ve Mimar Sinan Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü monografisi” adlı yüksek lisans tezi, Koç (2013)’un “Öğrencilerin sosyoloji bölümünü tercih nedenleri (ODTÜ örneği)” adlı yüksek lisans tezi, Parin ve Demirci (2014)’nin “Türkiye’de yükseköğretimde sosyoloji öğretimi: Bir dönemselleştirme denemesi (1914-2014)”; Akça (2016)’nın “Türk sosyolojisinde organizmacı ve evrimci akım”; Kasapoğlu (2015)’nin “Eğitime başlanmasının 100. yılında Türkiye’de sosyolojinin sorunlarının fenomenolojik incelemesi”; Dombaycı ve Kızıltan (2017)’nin “Felsefe grubu eğitimi lisans programlarının karşılaştırılması”; Şahin (2017)’in “Türk sosyolojisinin kısa tarihi: Dönemler, şahıslar ve ana yönelimler”; Adaş (2019)’in “Türkiye’de sosyoloji bölümleri arasında istihdam örüntüleri: Sosyal ağ analizi üzerinden bir değerlendirme”; Danış (2021)’in “1980-2000 arası Türkiye’de sosyolojinin gündemleri ve oluşum dinamikleri” adlı doktora tezi, Polat (2022)’in “Yükseköğretimde sosyoloji öğretim çalışmaları: Amerikan, Avrupa ve Türk sosyolojisinde karşılaştırmalı bir alanyazın incelemesi” ve Çelebi (2023)’nin “Cumhuriyet’in 100. yılında Türkiye’deki sosyolojiye kısa bir bakış” adlı çalışmaları bulunmaktadır. Literatür taraması kapsamında elde edilen bu çalışmalar sosyoloji bölümünün tercih edilme nedenleri, sosyoloji lisans öğretiminin tarihsel analizi gibi konuları ele almaktadır. Bu çalışmada ise hem örgün hem de açık öğretim sosyoloji lisans bölümleri bulunan üniversitelerin müfredatları ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Bu sayede hem örgün hem de açık öğretimde yer alan ortak ve farklı dersler, mezunların formasyon alabilmeleri için geçerli felsefe, psikoloji ve mantık derslerine yer verilip verilmemesi durumu gibi değişkenler ortaya çıkarılmıştır.

Ele alınan sosyoloji lisans bölümleri öğrencilerinin eğitimde fırsat eşitliğinden aynı ölçüde yararlanması, bölüm mezunlarının öğretmen olabilmesi için geçerli olan seçmeli ders kriterlerinin sağlanması, üniversitelerden hangilerinin öğretmenlik atama kriterini sağlayan seçmeli ders kredilerine yer verdiği gibi durumlar bu çalışmada irdelenmiştir.

Edebiyat fakültelerindeki felsefe ve sosyoloji bölümlerinden mezun olan öğrencilerin pedagojik formasyon

alabilmesi için bazı dersleri alma şartları bulunmaktadır. Bu kapsamda felsefe bölümünden mezun olan öğrencilerin en az 16 kredi sosyoloji ve en az 16 kredi psikoloji dersi aldığını belgelendirmesi gerekmektedir. Benzer şekilde sosyoloji bölümü öğrencilerinin de en az 16 kredi felsefe, 16 kredi psikoloji ve 8 kredi de mantık dersi aldığını belgelendirmesi gerekmektedir (MEB, 2014, s. 14). Araştırma kapsamında ele alınan üniversitelerin hem açık hem de örgün programları bu şartı sağlama durumları açısından da değerlendirilmiştir.

Örgün sosyoloji öğretiminde harç ücreti bulunmazken açık öğretim fakültelerinde harç ücreti bulunmaktadır. Ayrıca örgün öğretimde derse devam zorunluluğu bulunmakta ve öğrenciler derse zaman ayırmanın yanı sıra yaşadıkları şehir dışında başka bir şehirde sosyoloji eğitimi gördüklerinde barınma, kitap vb. gibi konularda paraya ihtiyaç duymaktadır. Benzer şekilde örgün sosyoloji öğretiminde derse devam zorunluluğu var iken açık öğretim fakültesinde devam zorunluluğu olmadığından zamanın tamamı öğrencilere kalmaktadır. Bu durum özellikle KPSS gibi sınavlara hazırlanırken örgün eğitime devam eden öğrenciler için dezavantajlı olabilmektedir.

2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmanın amacı Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim kurumlarında yer alan sosyoloji lisans programları ile aynı üniversitelerin örgün lisans sosyoloji dersi öğretim programlarının karşılaştırılmasını sağlamaktır. Literatür taraması gerçekleştirildiğinde ortaöğretimde sosyoloji eğitimi ile ilgili birçok çalışma gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Ancak üniversitelerde sosyoloji öğretiminin örgün ile açık ve uzaktan eğitimleri ile ilgili kapsamlı bir çalışma gerçekleştirilmediği görülmüştür. Bu yönü ile araştırma alana katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda çalışmada hem örgün hem de açık öğretim lisans sosyoloji derslerinin okutulduğu İstanbul Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesinin örgün ve açık öğretim lisans programları ele alınmıştır. Programlarda teorik ve uygulamalı ders saatleri, toplam kredi, zorunlu ve seçmeli ders saatlerinin sayısı ve konu dağılımları ele alınarak karşılaştırmalar yapılmıştır. Ayrıca araştırma kapsamında öğrencilerin ilgili üniversitelere yerleşme puanları ve başarı sıralamalarına da yer verilmiştir. Bu sayede örgün ve açık öğretim lisans sosyoloji bölümlerini tercih eden öğrencilerin üniversite sınav başarıları arasındaki fark da ortaya konmuştur. Başarı farkının çok olması durumunda mezun olduğunda aynı avantajlara sahip olacak olan öğrencilerin üniversite sınavında başarılı olmalarının ayrıcalığını yaşayamayacaklarını söylemek mümkündür. Örgün ve açık öğretim lisans diplomasına sahip olan öğrencilerin mezun olduklarında aynı haklara sahip olması duru-

mu değerlendirildiğinde eğitimde fırsat eşitliğinin tam olarak sağlanıp sağlanmadığının tespitinin gerçekleştirilmesi araştırmanın önemini artırmıştır. Araştırma bu yönleri ile alana katkı sağlamaktadır.

2.1. Yöntem

Araştırma kapsamında mevcut örgün ve açık öğretim fakültelerinin sosyoloji lisans programının öğretim programları incelenmiştir. İlgili öğretim programlarına üniversitelerin güncel web adreslerinden erişim sağlanmıştır. Bu bağlamda araştırmada doküman analizinden yararlanılmıştır. Doküman incelemesinde kullanılan kaynaklar araştırma konusu ile yakından ilişkilidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 189-190). Araştırma konusu üniversiteler; Anadolu Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi'dir. İlgili üniversitelerin hem örgün hem de açık öğretim sosyoloji lisans öğretim programlarındaki ders sayıları, kredileri ve AKTS gibi durumları hakkındaki benzerlik ve farklılıkları ele alınmıştır.

3. Bulgular ve Yorum

Araştırma sonucu elde edilen verilerden hareketle araştırma kapsamında yer alan üniversitelerin hem örgün sosyoloji lisans programları hem de açık ve uzaktan eğitim sosyoloji lisans programlarının zorunlu ve seçmeli ders sayıları, AKTSleri, kredileri değerlendirilerek tablolar halinde detayları gösterilmiştir. Daha sonra örgün ve açık öğretim sosyoloji lisans bölümünde yer alan derslerin konu disiplinlerine (felsefe, psikoloji, mantık derslerine yer verme durumları) göre dağılımı gerçekleştirilmiştir.

Örgün ya da açık öğretim lisans bölümünü tamamlayan öğrencilerin tamamı aynı mesleki olanaklara sahip olmaktadır. Ancak 2024 yılı YKS puanına göre yerleştirmeler incelendiğinde hem üniversitelerarası hem de örgün ve açık öğretim sosyoloji lisans programına yerleşme başarı sıralamalarında belirgin farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Araştırma kapsamında yer alan Anadolu, Atatürk ve İstanbul üniversitelerinin sosyoloji lisans bölümü kontenjan dağılımları incelendiğinde açık öğretim fakültelerine daha fazla kontenjan ayrıldığı görülmüştür. Üniversite sınav sonuçlarına göre yerleşmelerde ise örgün sosyoloji programına 40, açık öğretim sosyoloji lisans programına ise 200 kişilik kontenjan ayrılmıştır. Bölümlere yerleşen son öğrencilerin YKS puanı ve başarı sıralamaları ►Tablo 1'de sunulmuştur.

►Tablo 1'de de görüldüğü gibi aynı üniversitenin açık öğretim fakültesine yerleşen öğrencinin puanı örgün öğretime göre daha düşüktür. Ayrıca örgün ve açık öğretim sosyoloji lisans programları arasındaki başarı sıralaması oldukça fazladır. Bütün mezunların aynı olanaklara

sahip olması, açık öğretimin uzaktan gerçekleştirilmesi, eğitime ayrılan bütçe gibi konular eğitimde fırsat eşitliği ilkesi açısından değerlendirildiğinde örgün okuyan öğrencilerin hem daha fazla başarı göstererek programa yerleştiklerini hem de eğitime daha fazla para harcadıklarını (kitap, yol vb.) söylemek mümkündür. Ayrıca ikinci üniversite kapsamında açık öğretim lisans programlarına yerleşmede herhangi bir kontenjan sınırlaması bulunmamaktadır.

Tablo 1. Araştırma kapsamında yer alan üniversitelerin 2024 YKS puanına göre sosyoloji lisans programlarına yerleşen son öğrenci profilleri (YÖK Atlas, 2025).

Üniversite	YKS Puanı	Sıralaması
Anadolu Üniversitesi Örgün Sosyoloji	311,010	281.996
Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Sosyoloji	264,917	655.014
Atatürk Üniversitesi Örgün Sosyoloji	261,221	696.266
Atatürk Üniversitesi Açık Öğretim Sosyoloji	254,424	776.518
İstanbul Üniversitesi Örgün Sosyoloji	338,447	161.031
İstanbul Üniversitesi Açık Öğretim Sosyoloji	265,076	653.318

►Tablo 1'den hareketle üniversitelerarası sosyoloji örgün lisans programına yerleşmede en önde İstanbul Üniversitesi var iken İstanbul Üniversitesinin açık öğretim sosyoloji lisans programına yerleşen son öğrencinin başarı puanının Atatürk Üniversitesinin örgün lisans sosyoloji programından daha yüksek olması da düşündürücüdür. Üniversitelerarası başarı farkının bu denli fazla olması eğitim alınan üniversitedeki öğrenci profillerinin arasında da akademik açıdan farklılıkların çok olduğunu göstermektedir.

3.1. Örgün ve Açık Öğretim Sosyoloji Lisans Programlarının Karşılaştırılması

1981 yılında YÖK'ün kurulmasıyla diğer bölümlerde olduğu gibi sosyoloji bölümünde de sayıca artış yaşanmıştır. Bu bağlamda hızlı bir şekilde bu bölümlere öğrenci alınması kararı da uygulamaya konmuştur. Ayrıca YÖK bölümlerin ders programlarını da aynılaştırmıştır. Bu sayede üniversitelere benzerlik kazandırılması hedeflenmiştir (Konuk Kandemir, 2023, s. 745). Araştırmaya konu olan Anadolu Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesinin hem örgün hem de açık öğretim fakültelerinde yer alan sosyoloji lisans bölümlerinin zorunlu ve seçmeli kredi sayıları, ders sayıları ve AKTS sayıları ►Tablo 2'de sunulmuştur.

►Tablo 2 incelendiğinde her üç üniversitenin de zorunlu ve seçmeli toplam kredi sayılarının, zorunlu ve seçmeli ders sayılarının farklı olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca araştırma kapsamında yer alan üç üniversitenin de örgün sosyoloji bölümünde hem zorunlu hem de seçmeli derslerin yer aldığı görülmüştür. Bu bağlamda en az

zorunlu dersin Anadolu Üniversitesinin örgün sosyoloji lisans programında yer aldığını söylemek mümkündür. Benzer şekilde örgün sosyoloji lisans bölümlerinin AKTS sayıları açısından karşılaştırmalarında da farklı dağılımlar olduğu tespit edilmiştir. Açık öğretim sosyoloji lisans programları ele alındığında ise Anadolu Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesinin açık öğretim sosyoloji lisans programlarında hiçbir seçmeli derse yer verilmediği tespit edilmiştir. Ancak İstanbul Üniversitesinin açık öğretim sosyoloji lisans programında dört seçmeli derse yer verilmiştir. Benzer sonuç AKTS değerlendirmelerinde de kendisini göstermiştir.

Tablo 2. Üniversitelerin örgün ve açık öğretim sosyoloji lisans programlarının karşılaştırılması

Üniversiteler	Zorunlu ve Seçmeli Toplam Kredi	Zorunlu ve Seçmeli Ders Sayısı	Zorunlu ve Seçmeli AKTS Sayısı
Anadolu Üniversitesi Örgün	82+92	27+49	124,5+125
Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim	240+0	51+0	240+0
Atatürk Üniversitesi Örgün	119+40	43+27	180+60
Atatürk Üniversitesi Açık Öğretim	155+0	47+0	240+0
İstanbul Üniversitesi Örgün	102+148	39+57	179+295
İstanbul Üniversitesi Açık Öğretim	176+4	50+4	268+8

Anadolu Üniversitesi örgün ve açık öğretim sosyoloji lisans programı incelendiğinde zorunlu ortak ders sayısının 20 olduğu bulunmuştur. Bu dersler; Sosyolojiye Giriş, Türk Dili 1-2, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi 1-2, Yabancı Dil 1-2, İstatistik, Sosyoloji Tarihi, Çağdaş Sosyoloji Kuramları, Medya Sosyolojisi, Çocuk Sosyolojisi, Göç Sosyolojisi, Kültür Sosyolojisi, Türkiye'nin Toplumsal Yapısı, Aile Sosyolojisi, Toplumsal Değişme Kuramları, Ekonomi Sosyolojisi, Siyaset Bilimi ve Sosyal Psikolojidir.

Anadolu Üniversitesinin açık öğretim sosyoloji öğretim programında seçmeli derslere yer verilmemektedir. Anadolu Üniversitesinin açık öğretim sosyoloji programında yer alan bütün dersler zorunlu ders kapsamındadır. Anadolu Üniversitesinin açık öğretim fakültesinde zo-

runlu ders kapsamında yer alıp örgün sosyoloji öğretim programında seçmeli ders kategorisinde yer alan ders sayısı ise 9'dur. Bu dersler Aile Sosyolojisi, Toplumsal Değişme Kuramları, Ekonomi Sosyolojisi, Çocuk Sosyolojisi, Göç Sosyolojisi, Kültür Sosyolojisi, Türkiye'nin Toplumsal Yapısı, Sosyal Psikoloji ve Siyaset Bilimidir.

Atatürk Üniversitesinin örgün ve açık öğretim sosyoloji lisans programı incelendiğinde zorunlu ders kapsamında 27 dersin yer aldığı görülmüştür. Bu dersler; Sosyolojiye Giriş, Psikoloji, İstatistiğe Giriş, Türk Dili 1-2, Atatürk İlke ve İnkılapları Tarihi 1-2, Yabancı Dil 1-2, Felsefeye Giriş, Sosyoloji Tarihi, Sosyal Bilimlerde Araştırma Teknikleri, Türkiye'nin Toplumsal Yapısı, Toplumsal Eşitsizlik, Çağdaş Sosyoloji Kuramları, Sanat Sosyolojisi, Endüstri Sosyolojisi, Siyaset Sosyolojisi, Hukuk Sosyolojisi, Çağdaş Toplumsal Yapı ve Süreçler, Aile Sosyolojisi, Modern Mantık, Aydınlanma Felsefesi, Sosyal Psikoloji, Sosyal Tabakalaşma ve Değerler, Çağdaş Psikoloji Akımları, Bilgi Sosyolojisidir.

Atatürk Üniversitesi açık öğretim sosyoloji programında seçmeli derse yer verilmediği tespit edilmiştir. Bu doğrultuda Atatürk Üniversitesinin açık öğretim sosyoloji programında yer alan bütün derslerin zorunlu ders kapsamına alındığını söylemek mümkündür.

Atatürk Üniversitesinin açık öğretim fakültesinde zorunlu ders kapsamında yer alıp örgün sosyoloji öğretim programında seçmeli ders kategorisinde yer alan ders sayısı ise 8'dir. Bu dersler; Sosyal Antropolojiye Giriş, Sağlık ve Hastalık Sosyolojisi, Gündelik Hayatın Sosyolojisi, Eğitim Sosyolojisi, Kurumlar Sosyolojisi, Din Sosyolojisi, Suç Sosyolojisi ve Demokrasi ve İnsan Haklarıdır.

İstanbul Üniversitesinin örgün ve açık öğretim sosyoloji lisans programı incelendiğinde zorunlu ders kapsamında 18 dersin ortak olduğu görülmüştür. Bu dersler; Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi 1-2, Türk Dili 1-2, Yabancı Dil 1-2, Uygarlık Tarihi, Sosyolojiye Giriş 1-2, Sosyoloji Tarihi 1-2, Türkiye'nin Toplumsal Yapısı, Aile Sosyolojisi, Kent Sosyolojisi, Endüstri Sosyolojisi, Sosyal Tabakalaşma, Küçük Gruplar Sosyolojisi ve Değişim

Tablo 3. Üniversitelerin örgün ve açık öğretim sosyoloji bölümlerindeki zorunlu ve seçmeli derslerin sayıca karşılaştırılması

Üniversiteler	Zorunlu Ortak Ders Sayısı	Örgün Eğitimde Zorunlu Açık öğretimde Seçmeli Olan Derslerin Sayısı	Açık öğretimde Zorunlu Örgün Eğitimde Seçmeli Olan Derslerin Sayısı
Anadolu Üniversitesi Örgün ve Açık Öğretim Sosyoloji	20	0	9
Atatürk Üniversitesi Örgün ve Açık Öğretim Sosyoloji	27	0	8
İstanbul Üniversitesi Örgün ve Açık Öğretim Sosyoloji	18	4	10

Sosyolojisi. Bu dersler İstanbul Üniversitesinin her iki sosyoloji lisans programında da zorunlu ders kapsamında yer almaktadır.

İstanbul Üniversitesinde örgün sosyoloji lisans öğretim programına göre zorunlu ders kapsamına alınmış olan 4 dersin açık öğretim sosyoloji lisans programında seçmeli ders kapsamında yer aldığı tespit edilmiştir. Bu dersler, Yabancı Öğrenciler İçin İnkılap Tarihi 1-2 ve Yabancı Öğrenciler İçin Türk Dili 1-2'dir.

İstanbul Üniversitesinin açık öğretim sosyoloji lisans programında zorunlu ders kapsamında yer alan 10 dersin örgün sosyoloji lisans programında seçmeli dersler arasında yer aldığı görülmüştür. Bu dersler; Sosyoloji Tarihi 1-2, Türk Sosyoloji Tarihi 1-2, Gündelik Hayatın Sosyolojisi, Modernliğin Sosyolojisi, İletişim Sosyolojisi, Eğitim Sosyolojisi, Bilimsel Bilginin Çağdaş Sosyoloji Teorileri ve Sosyolojik Temelleridir.

► **Tablo 3**'ün genel değerlendirmesi yapıldığında örgün sosyoloji lisans programında seçmeli olan bazı derslerin açık öğretim sosyoloji lisans programında zorunlu ders kapsamında yer aldığı tespit edilmiştir. Atatürk Üniversitesi ve Anadolu Üniversitesinde ise açık öğretim sosyoloji programlarında seçmeli derse hiç yer verilmediği görülmüştür. Ancak İstanbul Üniversitesinin örgün sosyoloji lisans programında zorunlu olan dört dersin aynı üniversitenin açık öğretim fakültesinde seçmeli ders kapsamına alındığı tespit edilmiştir. Bu durum hem aynı üniversitenin örgün ve açık öğretim fakülteleri arasında hem de ele alınan üç üniversitenin kendi içerisindeki örgün ve açık öğretim sosyoloji lisans programlarında zorunlu derslerin dağılımları açısından farklılıklar olduğunu ortaya koymaktadır.

► **Tablo 4** incelendiğinde araştırma kapsamında yer alan üç üniversitenin hem örgün hem de açık öğretim sosyoloji lisans programlarında zorunlu ortak ders sayısının 10 olduğu görülmektedir. Ayrıca Anadolu ve Atatürk

Üniversitelerinin hem örgün hem de açık öğretim sosyoloji lisans programında sadece 2 ders zorunlu ortak ders kapsamında yer almaktadır. Benzer şekilde Atatürk Üniversitesi ile İstanbul Üniversitesinin örgün ve açık öğretim sosyoloji lisans programlarında da sadece 2 ders ortak zorunlu ders kapsamındadır. Sadece Anadolu Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi kıyaslandığında ise aralarında hiçbir zorunlu ortak dersin bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu durum bu üniversitelerin sosyoloji lisans programlarından mezun olan öğrencilerin aynı haklara sahip olacağı göz önüne alındığında tartışmaya açık hâle gelebilmektedir. Çünkü bu durum ilgili sosyoloji lisans programlarından mezun olan öğrencilerin bilgi birikiminde farklılıklar olacağını açık bir göstergesidir. Örneğin; istatistik dersi İstanbul Üniversitesinin açık öğretim sosyoloji lisans programında yer almamaktadır. Ancak aynı üniversitenin örgün lisans programında bulunmaktadır. Atatürk ve Anadolu Üniversitesi birlikte değerlendirildiğinde ise bu üniversitelerin hem örgün hem de açık öğretim lisans sosyoloji programlarında istatistik dersi ortak zorunlu ders kapsamında bulunmaktadır. Bu durum üniversitelerarası ders dağılımlarında farklılıklar olduğunu açıkça göstermektedir. İlgili tablonun şema ile gösterimi ► **Şekil 1**'de dir.

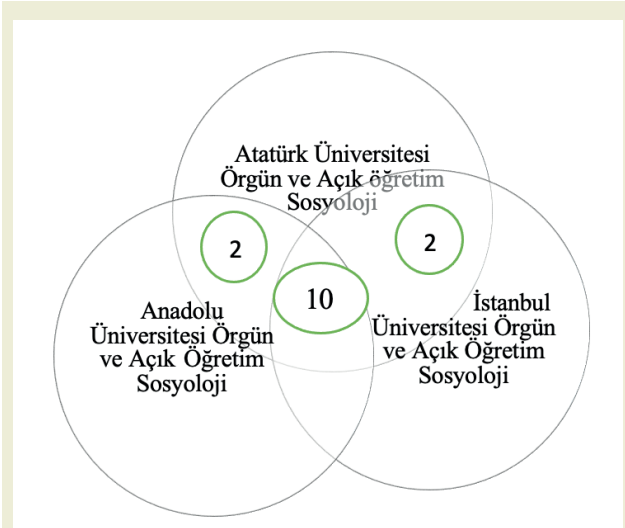
► **Şekil 1**'de de görüldüğü gibi aynı program olmasına rağmen üniversitelerarası zorunlu ortak ders sayısı oldukça azdır. Bu durum sosyoloji lisans programını bitiren bütün öğrencilerin aynı olanaklara sahip olsa da ağırlıklı olarak aynı konularda eğitim almadıklarını da göstermektedir.

3.2. Örgün ve Açık Öğretim Sosyoloji Lisans Programlarının Konu Disiplinlerine Göre Dağılımı

► **Şekil 2** incelendiğinde hem örgün hem de açık öğretim sosyoloji lisans programlarında ağırlıklı olarak sosyoloji derslerine yer verildiği görülmüştür. Sırasıyla örgün sosyoloji öğretim programlarında yer verilen ders sayıları dağılımları ise; Anadolu üniversitesi sosyoloji 46, felsefe

Tablo 4. Araştırma konusu üniversitelerin açık ve örgün eğitimdeki ortak zorunlu dersleri

Araştırmaya Konu Olan Bütün Üniversitelerin Hem Örgün Hem de Açık Öğretim Fakültelerinde Zorunlu Olan Ortak Dersler	Türk Dili 1-2 Atatürk İlke ve İnkılapları Tarihi 1-2 Yabancı Dil 1-2 Sosyolojiye Giriş Sosyoloji Tarihi Türkiye'nin Toplumsal Yapısı Aile Sosyolojisi
Anadolu Üniversitesi ile Atatürk Üniversitesinin Örgün ve Açık Öğretim Fakültelerinde Ortak Olan Zorunlu Dersler	İstatistik Çağdaş Sosyoloji Kuramları
Atatürk Üniversitesi ile İstanbul Üniversitesinin Örgün ve Açık Öğretim Fakültelerinde Ortak Olan Zorunlu Dersler	Endüstri Sosyolojisi Sosyal Tabakalaşma
Anadolu Üniversitesi ile İstanbul Üniversitesinin Örgün ve Açık Öğretim Fakültelerinde Ortak Olan Zorunlu Dersler	-

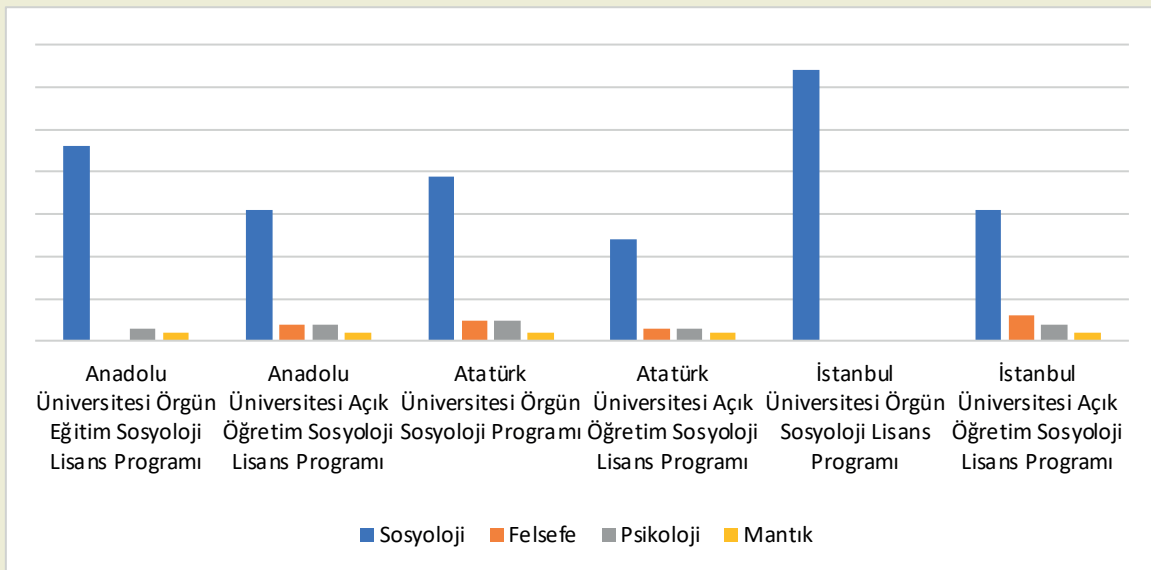
Şekil 1. Araştırma konusu üniversitelerin açık ve örgün eğitimdeki ortak zorunlu derslerinin şema ile gösterimi

0, psikoloji 2 ve mantık 2; Atatürk Üniversitesi sosyoloji 39, felsefe 5, psikoloji 5 ve mantık 2; İstanbul Üniversitesi sosyoloji 64 şeklindedir. İstanbul Üniversitesinin örgün sosyoloji öğretim programında felsefe, psikoloji ve mantık derslerinin hiçbirine yer verilmemiştir. Felsefe, psikoloji ve mantık dersleri zorunlu değil seçmeli ders kategorisine alınmıştır. Anadolu Üniversitesinin örgün sosyoloji programında da İstanbul Üniversitesinin örgün sosyoloji programı ile benzer olacak şekilde felsefe dersine hiç yer verilmediği gözlenmiştir. Atatürk Üniversitesi örgün sosyoloji öğretim programında ise felsefe, psikoloji ve mantık derslerinin tamamına yer

verilmiştir. Bu durum hem aynı üniversiteye bağlı açık ve örgün eğitim kurumlarında hem de araştırma kapsamında ele alınan örgün ve açık öğretim sosyoloji lisans programında ders içeriği açısından farklılıkların olduğunu göstermektedir. Özellikle İstanbul Üniversitesinin örgün sosyoloji lisans programında hiçbir felsefe, psikoloji ve mantık dersi bulunmazken açık öğretim sosyoloji lisans programında felsefeye giriş, felsefe tarihi sorunları, siyaset felsefesi, tarih felsefesi, estetik, psikolojiye giriş, sosyal psikolojiye giriş 1-2, klasik mantık ve modern mantık derslerine yer verilmesi dikkat çekicidir.

►Şekil 2'den hareketle açık öğretim sosyoloji bölümlerinde yer alan derslerin dağılımları incelendiğinde bütün açık öğretim lisans sosyoloji programlarında felsefe, psikoloji ve mantık derslerine yer verildiği tespit edilmiştir. Ders sayılarının dağılımı ise Anadolu Üniversitesi açık öğretim lisans programında sosyoloji 31, felsefe 4, psikoloji 4 ve mantık 2; Atatürk Üniversitesi sosyoloji 24, felsefe 3, psikoloji 3 ve mantık 2; İstanbul Üniversitesinde ise sosyoloji 31, felsefe 6, psikoloji 4 ve mantık 2 şeklindedir. Hem aynı üniversitenin örgün ve açık öğretim derslerinde farklılıkların olması (örn; İstanbul Üniversitesi) hem de üniversitelerarası sosyoloji lisans bölümlerinde farklılıkların olması dikkat çekicidir.

Sosyoloji bölüm mezunlarının felsefe grubu öğretmenliğine atanabilmeleri için almaları gereken 16 kredilik felsefe ve psikoloji dersleri ile 8 kredilik mantık dersi alma zorunluluğu göz önüne alındığında araştırmaya konu olan sosyoloji bölümlerinin hepsinin bu şartı sağlamada yeterli olmadığını söylemek mümkündür. Atatürk Üniversitesi ile İstanbul Üniversitesinin açık ve örgün

Şekil 2. Araştırma konusu üniversitelerin konu disiplinlerine (felsefe, psikoloji ve mantık dersleri) yer verme durumları açısından karşılaştırılması

eğitim programları incelendiğinde bu kriterin sağlandığı tespit edilmiştir. Ancak Anadolu Üniversitesinin Açık Öğretim Fakültesi Sosyoloji Bölümü bu kriteri sağlarken örgün sosyoloji bölümü bu kriteri sağlamamaktadır. Öyle ki (Anadolu Üniversitesi, 2025)'te de belirtildiği gibi örgün sosyoloji bölümünde zorunlu ders kapsamında sadece sosyoloji dersleri bulunmaktadır. Seçmeli dersler kapsamında ise felsefe dersi hiç yer almazken 8 kredilik psikoloji ve 6 kredilik de mantık dersi bulunmaktadır. Bu durum formasyon alınabilmesi için gerekli olan şartı sağlamamaktadır.

4. Sonuç

Sosyolojinin konusu değişen ve dönüşen dünyanın insanlar üzerindeki siyasi, sosyal, ekonomik vb. gibi alanlardaki değişimlerini incelemektir. Bu bağlamda sosyoloji eğitimi alan bireylerin sosyal olaylara bakış açılarının almış oldukları sosyoloji eğitimine bağlı olarak bilgi temeline dayanması gerekmektedir. Bütün sosyologların aynı araştırma yetilerine sahip olmasının beklenmesi ise benzer öğretim programları ile mümkündür. Ancak araştırma bulgularından hareketle ele alınan üniversitelerin sosyoloji lisans programlarında ders içeriği açısından farklılıklar tespit edilmiştir. Bu durumun ortaya çıkmasında sosyoloji bölüm mezunlarının farklı alanlarda istihdam edilebilmesi etkili olabilir. Çünkü günümüzde sosyoloji bölümünden mezun olan bireyler pedagojik formasyon eğitimi aldıklarında liselerde felsefe öğretmeni olma, kamu kurum ve kuruluşlarında sosyolog olarak görev yapma ve gerekli yüksek lisans ve doktora eğitimlerini tamamladıktan sonra ise üniversitelerde öğretim üyesi olma hakkına sahiptir. Ancak üniversitelerin sosyoloji öğretim programında yer alan büyük farklılıklar benzer meslekleri yerine getirecek olan sosyoloji mezunlarının bilgi kazanımlarında da farklılıklara neden olabilmektedir.

Araştırma bulgularından hareketle sosyoloji lisans mezunu sayısında artış yaşanmasında özellikle lisans düzeyinde açılan açık öğretim fakültelerinin de etkili olduğu tespit edilmiştir. Öğrenci yoğunluğundaki bu artıştan dolayı eğitim kalitesinin sürdürülebilirliğinin güçleşmesi yanında mezun öğrencilerin iş bulma süreçleri de zorlaşmaktadır. Sosyoloji mezun sayılarında yaşanan artışın ve mezun yığılmalarının önüne geçilebilmesi için YÖK ikinci üniversite kapsamında açıktan okunabilen lisans programlarına giriş yaşını 2024-2025 eğitim öğretim yılının başında 35'e çekmiştir. Alınan bu karar mezun yığılmalarını önlemede önemli bir adımdır. Ancak kalıcı bir önlem olması açısından açık öğretim lisans bölümlerinin kontenjanlarının azaltılması, ikinci üniversite kapsamında açık öğretim lisans programlarına yerleşme gibi durumların tamamen ortadan kaldırabilmesi de gerekebilir. Mezun yığılmalarının yanında mezunların mesleki yeterliliklerinin aynı olabilmesi için üni-

versitelerin hem örgün hem de uzaktan öğretim fakültelerinde yer alan sosyoloji öğretim programlarının benzer olması gereklidir. Bu bağlamda araştırma kapsamında Anadolu Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesinin örgün ve açık öğretim fakültelerinde yer alan sosyoloji lisans programlarının incelenmesi yapılmıştır. Bu sayede üniversitelerin hem örgün hem de açık öğretim lisans programlarında yer alan zorunlu ve seçmeli ders sayıları, kredi sayıları ve AKTS sayıları değerlendirilmiştir.

Elde edilen bulgulardan hareketle söz konusu üniversitelerin zorunlu ve seçmeli ders sayılarında, kredi ve AKTS sayılarında farklılıklar olduğu gözlenmiştir. Konu disiplinlerine göre dağılım değerlendirmesi gerçekleştirildiğinde ise İstanbul Üniversitesinin hem diğer üniversitelerin örgün sosyoloji programlarından hem de kendi bünyesinde yer alan açık öğretim lisans sosyoloji programından farklı bir ders dağılımına sahip olduğu görülmüştür. Bu bağlamda İstanbul Üniversitesinin örgün sosyoloji lisans programında felsefe, psikoloji ve mantık derslerine hiç yer vermediği tespit edilmiştir. Programlarda görülen bu farklılıklar sosyoloji öğretiminin içerik ve kalitesini de etkileme potansiyeline sahiptir. Öyle ki sosyoloji lisans diplomasına sahip olan her bireyin belli bir yetkinlikte olması beklenirken ders içeriklerindeki bu farklılık hedeflenen noktaya ulaşmada sorunlara da yol açabilir.

Araştırma kapsamında yer alan üniversitelerin örgün ve açık öğretim sosyoloji lisans programlarına yerleşen öğrenci başarı puanları ve sıralamaları arasında da belirgin farklılıkların yer aldığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda örgün sosyoloji lisans programına yerleşen en başarılı öğrenciler İstanbul Üniversitesini tercih etmiştir. Benzer şekilde İstanbul Üniversitesi açık öğretim sosyoloji lisans programına yerleşen son öğrencinin başarı ve sıralamasının Atatürk Üniversitesinin örgün sosyoloji lisans programından sıralama ve başarı olarak daha önde yer alması dikkat çekicidir. 2024 yılı yerleştirmelerine göre İstanbul Üniversitesinin açık öğretim sosyoloji programına yerleşen son öğrencinin başarı puanının Atatürk Üniversitesinin örgün sosyoloji lisans programından sıralama ve başarı olarak daha önde yer alması başarılı öğrenci örgün eğitimi tercih eder algısının da değiştiğini göstermektedir. Bu bulgudan hareketle açık öğretim fakültesinde öğrenim gören her öğrencinin örgün öğrenimde yer alan öğrencilerden akademik anlamda daha başarısız olduğu önyargısının günümüzde her fakülte ve her bölüm için geçerli olmadığını söylemek mümkündür. Başarılı öğrencilerin açık öğretim fakültelerini tercih etmelerinde ise açık öğretim fakültelerinin eğitimde fırsat eşitliği, bireylerin ekonomik durumları gibi faktörler etkili olmaktadır.

Açık öğretim fakültelerinde bire bir derslere katılım söz konu-

su olmadığı için açık öğretime devam eden öğrencilerin daha fazla boş zamanı olmaktadır. Bu boş zamanlarda öğrencilerin KPSS gibi sınavlara hazırlanmaları daha rahat gerçekleşmektedir. Benzer şekilde bu öğrenciler istedikleri takdirde bu zamanlarını çeşitli kurs (İngilizce, bilgisayar vb.) ve faaliyetlere de harcayabilmektedir. Örgün eğitime devam eden öğrenciler ise zamanlarının çoğunu okulda harcadıkları ve bazı derslerde sunum, rapor vb. gibi süreçlerle uğraştıkları için hem çeşitli kurslara zaman ayırmada hem de KPSS gibi sınavlara hazırlanmada daha az zaman dilimine sahip olmaktadır. Bu gibi durumlar başarılı öğrencilerin 2024 üniversite yerleştirme sonuçlarında da görüldüğü gibi açık öğretim fakültelerini tercih etmelerine neden olabilmektedir. Çünkü örgün ve açık öğretim lisans diplomaları bireylere aynı imkânı sağlamaktadır.

Açık öğretim sosyoloji lisans programında dersler daha önce çekilmiş olan banttan video ve ders kitapları ile yürütülürken örgün sosyoloji eğitiminde dersler yüz yüze yapılmaktadır. Hem örgün hem de açık öğretim fakültelerinde yer alan zorunlu ve seçmeli ders sayıları ve içerikleri ise kısmen farklılık gösterebilmektedir. Bu noktada daha kaliteli bir eğitim sağlanabilmesi için bütün örgün lisans ve açık öğretim lisans sosyoloji programlarının benzer içeriklere sahip olmasının sağlanması gereklidir.

Felsefe grubu derslerinde (felsefe, sosyoloji vb.) olduğu gibi diğer branşların açık öğretim lisans programlarından mezun olan bireyler de formasyon aldıklarında öğretmen ünvanına sahip olabilmektedir. Bu durum hiç okul yüzü görmeden formasyon eğitimi alan ve öğretmen olan bireylerin hem devlet okullarında hem de özel okullarda öğretmenlik yapmasının önünü açmıştır. Eğitimde yaşanan sorunlara kalıcı çözümler üretmede öğretmen kalitesinin etkili olduğu göz önüne alındığında öğretmen kalitesinde istenen düzeyde yeterliliğin de sağlanamamasının yolu açılabilir. Dolayısıyla örgün ve açık öğretim sosyoloji lisans programları ile ilgili gerekli alt çalışmalar yapılarak hem ders içeriklerinin düzenlenmesi hem de istihdam sorunlarına kalıcı çözümler sağlanması gerekmektedir. Çünkü sosyoloji bölüm mezunları ve felsefe grubu öğretmenliği okuyan öğ-

rencilerin aldıkları ders müfredatları arasında belirgin farklılık vardır. Sosyoloji bölümlerinde sadece sosyoloji ağırlıklı derslere yer verilirken felsefe grubu öğretmenliği lisans programında felsefe, sosyoloji, psikoloji ve mantık derslerinin yanında formasyon ağırlıklı bir müfredat oluşturulmuştur. Çünkü felsefe grubu öğretmenliği programının amacı öğretmen yetiştirmektir. Sosyoloji lisans programı mezunu öğrenciler ise hem sosyolog olabilmekte hem de formasyon aldıkları takdirde felsefe öğretmeni olabilmek hakkına sahiptir. Sosyoloji mezunlarının formasyon ile felsefe öğretmeni olabilmek hakkını elde etmesi de eğitim fakültesi mezunu felsefe grubu öğretmenlerinin atamalarını zorlaştıran nedenlerden biri olmaktadır. Çünkü mezun sayısında yığılmalar yaşanmaktadır. Bundan dolayı felsefe grubu öğretmenliği istihdamının sağlanmasında da sorunlar yaşanmaktadır. Gerçekleştirilecek olan düzenlemeler ile bu sorunların üstesinden gelinebilmesi mümkündür.

Araştırma Etiği / Research Ethics

Etik kurul izni gerekmemektedir.

Author Contributions / Yazar Katkıları

Makalenin tüm aşamaları Gamze Aslan tarafından yürütülmüş ve tamamlanmıştır.

Çıkar Çatışmaları / Competing Interests

Yazar çıkar çatışması olmadığını belirtmiştir.

Araştırma Fonu / Research Funding

Bildirilmedi.

Veri Erişilebilirliği / Data Availability

Uygulanamaz.

Hakem Değerlendirmesi / Peer-review

Dış hakemler tarafından değerlendirildi.

Orcid

Gamze Aslan <https://orcid.org/0000-0001-8057-5522>

Kaynakça

- Adaş, E. B. (2019). Türkiye’de sosyoloji bölümleri arasında istihdam örüntüleri: Sosyal ağ analizi üzerinden bir değerlendirme, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 11-224.
- Akça, Ü. (2016). Türk sosyolojisinde organizmacı ve evrimci akım, *Sosyoloji Konferansları İstanbul Journal of Sociological Studies*, 52, Özel Sayı Türkiye’de Sosyolojinin 100 Yılı (Ed. Nevin Güngör Ergen), 57-78.
- Anadolu Üniversitesi (2024). Örgün sosyoloji 4 yıllık lisans programı, <https://www.anadolu.edu.tr/akademik/fakulteler/141/sosyoloji-bolumu/dersler> adresinden 10.11.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Anadolu Üniversitesi (2024). Açık ve uzaktan eğitim 4 yıllık lisans programı, <https://abp.anadolu.edu.tr/tr/program/dersler/1676/13> adresinden 10.11.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Anadolu Üniversitesi (2025). Örgün sosyoloji 4 yıllık lisans programı, <https://www.anadolu.edu.tr/akademik/fakulteler/141/sosyoloji-bolumu/dersler> adresinden 01.01.2025 tarihinde erişilmiştir.
- Atatürk Üniversitesi (2023). Örgün sosyoloji 4 yıllık lisans programı, <https://birimler.atauni.edu.tr/sosyoloji/wp-content/uploads/sites/156/2020/07/Guncel-07.07.2023-Sosyoloji-Bolumu-Ogretim-Plani.pdf> adresinden 10.11.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Atatürk Üniversitesi (2024). Açık ve uzaktan eğitim sosyoloji 4 yıllık lisans programı, <https://ataaof.edu.tr/programlar/sosyoloji> adresinden 10.11.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Bilgin, M. (1998). Türkiye’de sosyoloji eğitimi ve Mimar Sinan Üniversitesi fen-edebiyat fakültesi sosyoloji bölümü monografisi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Çelebi, N. (2023). Cumhuriyet’in 100. yılında Türkiye’deki sosyolojiye kısa bir bakış, *Bitig Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 3(6), 105-112.
- Danış, M. S. (2021). 1980-2000 arası Türkiye’de sosyolojinin gündemleri ve oluşum dinamikleri, (Doktora Tezi), Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi.

- Dombaycı, M. A. Kızıltan, Ö. (2017). Felsefe grubu eğitimi lisans programlarının karşılaştırılması, *Turkish Studies*, 12(25), 265-288.
- İstanbul Üniversitesi (2019). Örgün sosyoloji 4 yıllık lisans programı, [https://ebs.istanbul.edu.tr/home/dersprogram/?id=1144&birim=sosyoloji__lisans_programi__\(orgun_ogretim\)&yil=2019](https://ebs.istanbul.edu.tr/home/dersprogram/?id=1144&birim=sosyoloji__lisans_programi__(orgun_ogretim)&yil=2019) adresinden 10.11.2024 tarihinde erişilmiştir.
- İstanbul Üniversitesi (2022). Açık ve uzaktan eğitim sosyoloji 4 yıllık lisans programı, <https://ebs.istanbul.edu.tr/home/dersprogram?id=1270&yil=2022> adresinden 10.11.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Kaçmazoğlu, H. B. (2015). Türkiye'de sosyolojinin 100 yıllık birikimi üzerine bazı tespitler, *Sosyoloji Konferansları İstanbul Journal of Sociological Studies*, 52, Özel Sayı Türkiye'de Sosyolojinin 100 Yılı (Ed. Nevin Güngör Ergen), 29-55.
- Kasapoğlu, A. (2015). Eğitime başlanmasının 100. yılında Türkiye'de sosyolojinin sorunlarının fenomenolojik incelemesi, *Sosyoloji Konferansları İstanbul Journal of Sociological Studies*, 52, Özel Sayı Türkiye'de Sosyolojinin 100 Yılı (Ed. Nevin Güngör Ergen), 131-156.
- Koç, A. C. (2013). Öğrencilerin sosyoloji bölümünü tercih nedenleri (ODTÜ örneği), Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir: Nevşehir Üniversitesi.
- Konuk Kandemir, N. Işık, E. (2023). Türk yükseköğretiminde sosyoloji eğitiminin son durumuna ilişkin bir değerlendirme, *DEÜ Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 10(2), 740-759.
- Manav, F. Zabun, B. (2017). Ortaöğretim sosyoloji öğretiminde Nasreddin Hoca fıkralarından yararlanma, *Journal of Turkish Studies*, 12(28), 557-576. Doi: 10.7827/turkishstudies.12422
- MEB, (2014). Öğretmenlik alanları, atama ve ders okutma esasları, 20/02/2014 tarihli ve 9 sayılı Kurul kararı, Mart 2014-2678 sayılı Tebliğler Dergisi, https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2024_08/16135636_9_cizelgeveesaslar_15082024.pdf adresinden 15.01.2025 tarihinde erişilmiştir.
- Parin, S. Demirci, E. Y. (2014). Türkiye'de yükseköğretimde sosyoloji eğitimi: Bir dönemleştirme denemesi (1914-2014), *Sosyoloji Dergisi*, 3(29), 365-382.
- Polat, A. (2022). Yükseköğretimde sosyoloji öğretim çalışmaları: Amerikan, Avrupa ve Türk sosyolojisinde karşılaştırmalı bir alanyazın incelemesi, *Yükseköğretim Dergisi*, 12(2), 187-196. Doi:10.2399/yod.20.727000
- Sain, K. Zabun, B. (2018). Cumhuriyet dönemi lise sosyoloji ders kitaplarında Türkçü yaklaşım: Mehmet İzzet: İçtimaiyat, 21. *Yüzyılda Eğitim ve Toplum Dergisi*, 7(21), 723-737.
- Sain, K. Zabun, B. Berber, Ş. (2019). Cumhuriyetin ilk yıllarında millet kavramının sosyolojik eğitimi: Mehmet İzzet-Necmettin Sadak, *Atlas International Refeed Journal on Social Sciences*, 5(21), 550-557. <https://dx.doi.org/10.31568/atlas.346>
- Sain, K. Zabun, B. (2023). Family, woman and religion in the teaching of ideological sociology: A content analysis of Necmettin Sadak's book "Toplumbilim", *Gazi University Journal of Gazi Education Faculty*, 43(3), 1837-1864. <https://doi.org/10.17152/gefad.1375360>
- Şahin, M. C. (2017). Türk sosyolojisinin kısa tarihi: Dönemler, şahıslar ve ana yönelimler, *İslami İlimler Dergisi* 12(1), 7-41.
- Yıldırım, A. Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- YÖK Atlas, (2025). *Yerleşen son kişinin profili*, <https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-univ.php?u=1056> adresinden 29.01.2025 tarihinde erişilmiştir.
- Zabun, B. (2013a). Türkiye'de sosyoloji eğitimi üzerine kapsamlı ilk çözümleme: Hilmi Ziya Ülken, *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(1), 31-50.
- Zabun, B. (2013b). Değerlerin sosyolojik eğitimi: Ortaöğretim sosyoloji ders kitaplarında yer alan değerlerin analizi, *Akademik Bakış Dergisi*, 38, 1-11.
- Zabun, B. (2018). Ortaöğretim sosyoloji dersi öğretim programlarında din kurumu-laiklik ve ders kitaplarına yansımaları, *Anadolu Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 2(3), 34-45.
- Zabun, B. Berber, Ş. (2019). İdeolojik sosyoloji eğitimi: Halk fırkası programı doğrultusunda yazılan ilk ders kitabı (Necmeddin Sadak), *Social Mentality and Researcher Thinkers Journal* 5(21), 1672-1680. <http://dx.doi.org/10.31576/smryj.324>